

Fizikalni praktikum IV

Poročilo

Vaja: Franck Hertzov poskus

Simon Bukovšek

Datum vaje: 13. marec 2023

Datum oddaje poročila: 20. marec 2023

1 Teoretični uvod

Franck Hertzov poskus je bil prvi poskus, ki je demonstriral diskretnost elektronskih nivojev v atomu. V stekleni triodi je nekaj živosrebrove pare. Napetost med anodo in katodo se postopoma povečuje, pri tem pa se meri tok elektronov za anodno mrežico čez neko zaporno napetost U_2 . Pri manjših energijah elektronov (nižjih napetostih med katodo in anodno mrežico U_1) so vsi trki elastični in pričakujemo povečevanje toka z napetostjo. Če pa elektroni pridobijo več energije kot je energijska razlika med prvim vzbujenim in osnovnim stanjem zunanega elektrona v živosrebrovem atomu ΔE , pa elektroni z atomi trčijo neprožno. Če je gostota atomov dovoljšna, potem v triodi sploh ni elektronov z energijo večjo od ΔE , kar se kaže kot vrhovi v toku skozi zaporno napetost za vsak večkratnik napetosti U_1/e_0 . Pri nižjih temperaturah ali višjih napetostih se pa lahko zgodi, da med trki elektroni pridobijo dovolj energije, da atome ionizirajo, kar povzroči plazmo.

2 Pripomočki

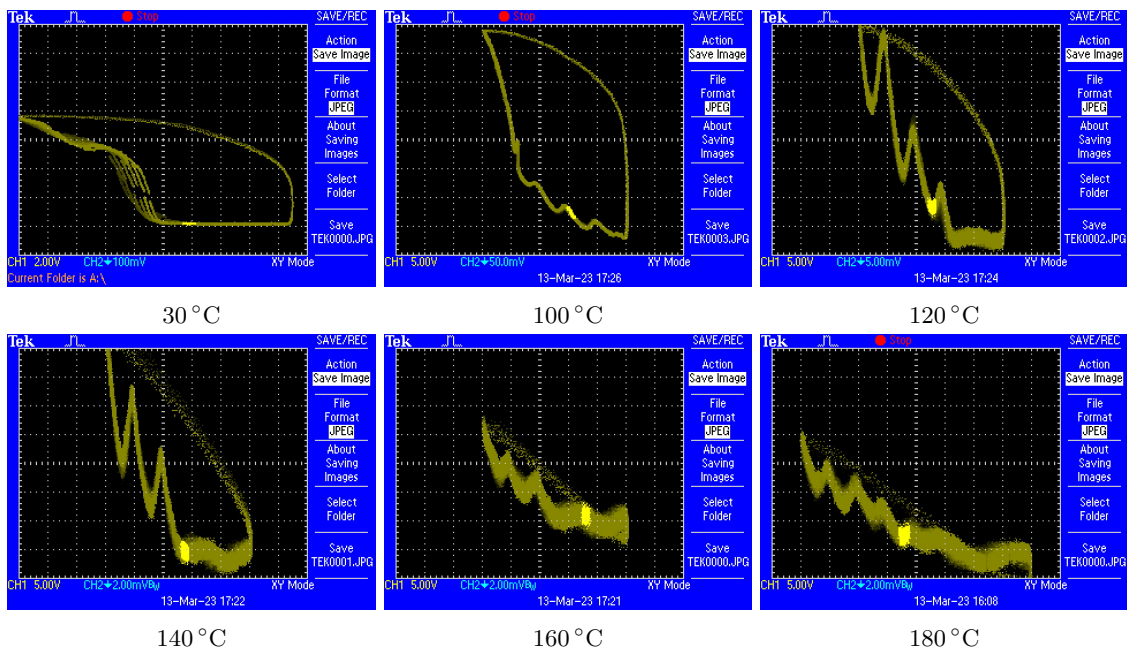
- Franck-Hertzova cev v termostatanem ohišju.
- Generator žagaste napetosti in izvor izmenične napetosti za gretje katode (5.42 V, 215 mA).
- Digitalni osciloskop (Tektronix serija 2000).
- USB ključek za shranjevanje podatkov.

3 Meritve

Triodo smo segreli na 180°C in na osciloskopu izmerili odvisnost toka skozi zaporno napetost od napetosti med katodo in anodo. Nato smo triodo ohlajali in meritev ponovili pri 180°C , 160°C , 140°C , 120°C , 100°C in pri sobni temperaturi.

4 Izmerjeni podatki in analiza

Grafi meritev so prikazani na spodnjih slikah.

S slik grafov smo prebrali napetosti pri vseh razvidnih vrhovih. Napetosti za posamezne vrhove pri različnih temperaturah so prikazane v spodnji tabeli.

T [°C]	1	2	3	4	5
180				-20.9	-25.9
160		-7.9	-15.6	-20.6	
140		-8.7	-15.4	-20.4	
120	-5.0	-10.8	-15.4	-20.6	
100	-5.2	-10.5	-15.8		

Nato smo za vsako temperaturo narisali graf napetosti v odvisnosti od vrha ter vse narisali na eno sliko. Graf je prikazan na spodnji sliki. Za vsako temperaturo smo določili najboljše ujemaajočo se premico med vrhovi in napetostmi. Koeficienti n začetne vrednosti najboljših ujemanj so prikazani v spodnji tabeli.

T [°C]	k [V]	a
180	-4.9 ± 0.7	-1 ± 3
160	-6.3 ± 0.4	4 ± 1
140	-5.8 ± 0.4	3 ± 2
120	-5.1 ± 0.2	-0.1 ± 0.6
100	-5.3 ± 0.4	0.1 ± 0.8
skupno	-5.3 ± 0.1	0.6 ± 0.3

Razvidno je, da naklon premic ni dovolj natančno določen, da bi lahko iz njih sklepali kakšno koreliranost s temperaturo. Lahko pa na vse podatke fitamo eno samo premico in dobimo, da je vrednost ΔE enaka

$$\Delta E = (5.3 \pm 0.1) \text{ eV.}$$

